

Sygn. akt VI A Ca 480/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2015r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Krzysztof Tucharz

Sędziowie: SA Irena Piotrowska (spr.)

SO (del.) Tomasz Gal

Protokolant: sekr. sądowy Agnieszka Pawłowska

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2015 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. w B.

przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 26 marca 2013 r.

sygn. akt XX GC 424/11

1. oddala apelację;

2. zasądza od (...) sp. z o.o. w B. na rzecz Towarzystwa (...) S.A. w W. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI A Ca 480/14

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. (obecnie Towarzystwo (...) Spółki Akcyjnej w W.) kwoty 1.608.523 zł z odsetkami ustawowymi od 20 czerwca 2011r. oraz o zasądzenie kosztów postępowania

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda kosztów procesu.

Na rozprawie w dniu 18 lipca 2012r. powód ograniczył roszczenie do kwoty 1.209.619 zł z odsetkami od dnia 20.06.2011r. do dnia zapłaty.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i orzekł w przedmiocie kosztów procesu.

W motywach tego rozstrzygnięcia wskazano na następujące ustalenia faktyczne i ich ocenę prawną. Powód prowadzi działalność z zakresu uprawy warzyw, grzybów, kwiatów i ozdobnych roślin ogrodniczych, szkółkarstwo roślin sadowniczych i ozdobnych. Strona pozwana ubezpieczała mienie powoda, w tym należące do niego dwie szklarnie o konstrukcji stalowej połączone łącznikiem, od 16 stycznia 2006r. Podstawą ubezpieczenia były składane przez powoda wnioski o ubezpieczenie mienia od ognia i innych zdarzeń losowych (żywiolów) z dnia 14 stycznia 2006r., z dnia 7 stycznia 2009r., w których powód wskazał, że prowadzi działalność w zakresie produkcji i sprzedaży warzyw szklarniowych – ogórki i pomidory. W żadnym z wniosków o ubezpieczenie mienia powód nie wskazał, że szklarnie zostały wyłączone z produkcji.

Na mocy uchwały nr (...) z dnia 21.10.2008r. Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) Sp. z o.o. w B. ograniczyło czasowo produkcję warzyw w obiektach szklarniowych w B. od początku następnego sezonu sadowniczego.

Od 2009r. szklarnie powoda zostały wyłączone z użytkowania, nie była prowadzona w nich żadna działalność, nie były odśnieżane i ogrzewane, były przeznaczone do rozbiórki.

W dniu 12 stycznia 2010 r. powód zawarł z pozwanym umowę ubezpieczenia mienia przedsiębiorcy od ognia i innych zdarzeń losowych z wyłączeniem ich dewastacji potwierdzoną polisą Seria (...) wraz z aneksem do polisy Nr (...), na podstawie której pozwana spółka objęła ubezpieczeniem budynki i budowle powoda, w tym dwie szklarnie położone w B. przy ul. (...). Okres ubezpieczenia obejmował okres od 16.01.2010r. do 13.01.2011r. Suma ubezpieczenia została ustalona na kwotę 1.608.523 zł. Umowa ubezpieczenia z dnia 12 stycznia 2010r. była kolejną umową ubezpieczenia zawieraną między stronami. Na polisie ubezpieczenia powód potwierdził, że przed zawarciem umowy otrzymał ogólne warunki ubezpieczenia, a postanowienia umowy zostały z nim uzgodnione. Umowa na została zawarta na podstawie wniosku o ubezpieczenie złożonego przez powoda w dniu 12 stycznia 2010r. We wniosku powodowa spółka określiła wartość szklarni na kwotę 559.081 zł i na kwotę 650.601 zł. oraz wskazała, że powód prowadzi działalność w zakresie produkcji warzyw szklarniowych – pomidory i ogórki i sprzedaż hurtową i detaliczną tych produktów.

Nie podano, że szklarnie zostały wyłączone z produkcji. Integralną część zawartej przez strony umowy ubezpieczenia stanowiły Ogólne warunki ubezpieczenia zatwierdzone uchwałą nr (...) z dnia 16.10.2007r. zarządu (...) S.A. Zgodnie z § 5 ust. 15 Ogólnych warunków ubezpieczenia mienia przedsiębiorców od ognia i innych zdarzeń losowych (...) nie odpowiada za szkody powstałe w obiektach nieczynnych, chyba, że (...) zostało pisemnie poinformowane o wyłączeniu z eksploatacji na okres dłuższy niż 30 dni i ustalone zostały indywidualne warunki zabezpieczenia obiektu oraz pisemnie potwierdzono ochronę ubezpieczeniową. W myśl § 19 ust. 3 pkt 1 i 2 Ogólnych warunków ubezpieczenia mienia przedsiębiorców od ognia i innych zdarzeń losowych ubezpieczający przed zawarciem umowy obowiązany był podać do wiadomości (...) wszystkie znane sobie okoliczności, o które pytano w formularzu oferty (wniosku) albo w innych pismach, dbać o stan ubezpieczonego mienia. Ponadto na mocy § 19 ust. 5 pkt 1 i 2 Ogólnych warunków ubezpieczenia mienia przedsiębiorców od ognia i innych zdarzeń losowych ubezpieczający w trakcie trwania umowy ubezpieczenia obowiązany był zawiadomić na piśmie o wszelkich zmianach okoliczności, o które pytano w formularzu albo w innych pismach oraz dbać o stan ubezpieczonego mienia i przestrzegać ogólnie obowiązujących przepisów bezpieczeństwa mających na celu zapobiegnię powstaniu szkody.

W dniu 14 lutego 2010 roku na skutek naporu śniegu zawaleniu uległy szklarnie powoda o powierzchni 6 ha znajdujące się w B. przy ul. (...). Wskutek zdarzenia z dnia 14.02.2010r. nastąpiło całkowite zniszczenie i zawalenie szklarni o konstrukcji stalowej, a powód poniósł szkodę w wysokości 12.774.000zł. Powód zgłosił powstałą szkodę ubezpieczycielowi w dniu 15 lutego 2010r. W toku postępowania odszkodowawczego ustalono, że rzeczywista wysokość szkody powoda powstała na skutek zawalenia się obu szklarni wynosiła 15.428.639,09 zł netto. Pozwany odmówił przyjęcia odpowiedzialności za skutki szkody powstałej w obiektach budowlanych (szklarniach) położonych na terenie nieruchomości przy ul. (...) w B., stanowiących własność powoda, podnosząc, że ubezpieczający nie dochował postanowień wynikających z ogólnych warunków ubezpieczenia i nie poinformował zakładu ubezpieczeń o wyłączeniu obiektów budowlanych (szklarni) z użytkowania (§ 5 ust. 15 Ogólnych warunków ubezpieczenia). Takie zachowanie ubezpieczonego pozbawiło go ochrony ubezpieczeniowej stosunku do obiektów budowlanych

wyłączonych z użytkowania wobec nie podjęcia przez ubezpieczyciela decyzji o ustanowieniu odrębnych warunków ubezpieczenia tychże obiektów. W toku postępowania likwidacyjnego ubezpieczyciel ustalił, że szklarnie powoda zostały wyłączone z użytkowania w 2009r. i nie prowadzono w nich żadnej produkcji rolnej, a nadto, że w okresie zimowym obiekty te nie były odśnieżane i ogrzewane, a nadto, że ze względów bezpieczeństwa obowiązywał zakaz przebywania na ich terenie. Ubezpieczyciel podniósł również, że obiekty budowlane nie były właściwie utrzymywane i zabezpieczane, a zatem nie zostały spełnione wymogi określone w § 19 Ogólnych warunków ubezpieczenia. Powód odwołał się od tej decyzji wnosząc o jej zmianę i wypłatę odszkodowania, wskazując, że przedmiotem ubezpieczenia zostały objęte obiekty wyłączone z produkcji już w 2008r., które były nieczynne już drogą zimą. Umowy ubezpieczenia na 2009r. i 2010r. były zawierane w siedzibie ubezpieczonego, a więc na terenie, na którym znajdują się szklarni, dlatego oczywistym jest, że ubezpieczyciel znał stan faktyczny i godził się na zawarcie umowy ubezpieczenia. Ubezpieczyciel podtrzymał dotychczasowe stanowisko i odmówił wypłaty odszkodowania, podnosząc, że przy zawieraniu kolejnych umów ubezpieczenia ubezpieczający nie wskazał istotnego faktu, iż budynki zostały wyłączone z użytkowania, co doprowadziło do zawarcia umowy ubezpieczenia niekorzystnej dla ubezpieczyciela.

W ocenie Sądu pierwszej instancji powództwo nie zasługuje na uwzględnienie bowiem brak podstaw do ustalenia, że pozwany ponosi odpowiedzialność ubezpieczeniową za skutki zdarzenia z dnia 14.02.2010r. Uznano, że strona pozwana zasadnie podnosi, iż ubezpieczeniem nie zostały objęte szklarnie powoda wyłączone z produkcji, co wynika w sposób jednoznaczny z treści wniosku o ubezpieczenie złożonego w dniu 12.01.2010r., w którym został zawarty zapis, że przedmiotem ubezpieczenia będą budynki i budowle powoda, w których prowadzona jest produkcja warzyw szklarniowych. Zaznaczono, że obowiązek powiadomienia o wyłączeniu obiektu z eksploatacji na okres powyżej 30 dni i ustalenia indywidualnych warunków ubezpieczenia dla takiego obiektu spoczywał na powodzie w świetle postanowień zawartej przez strony umowy. Treść § 5 ust. 15 ogólnych warunków ubezpieczenia wskazuje jednoznacznie, że obiekt wyłączony z eksploatacji podlega ubezpieczeniu wyłącznie w wypadku, gdy zostały ustalone indywidualne warunki zabezpieczenia obiektu i potwierdzono na piśmie ochronę ubezpieczeniową nieczynnego obiektu. Podniesiono, że powód przed zawarciem umowy ubezpieczenia w dniu 12.01.2010r. otrzymał ogólne warunki ubezpieczenia i miał świadomość, jako profesjonalista, konieczności ustalenia z pozwaną spółką sposobu zabezpieczenia nieczynnych obiektów i potwierdzenia przez pozwaną objęcia ochroną ubezpieczeniową obiektów wyłączonych z eksploatacji. Podkreślono, że powód nie wykazał, iż pozwana w chwili podpisywania umowy wiedziała o wyłączeniu szklarni z produkcji, ani też że przedstawiciel pozwanej podpisując umowę w siedzibie powoda znał stan faktyczny obiektu. Zaznaczono, mimo iż ciężar wykazania okoliczności korzystnych dla strony powodowej spoczywał z mocy art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c na powodzie, nie powołał on dowodów czy to z dokumentów czy też z zeznań świadków, które wskazywałyby, że pracownik pozwanego przed podpisaniem umowy ubezpieczenia przebywał w szklarniach powoda i miał świadomość, że zostały one wyłączone z produkcji sadowniczej.

Zdaniem Sądu Okręgowego w sprawie znajduje również zastosowanie § 19 ust. 3 pkt 1 ogólnych warunków umowy. Przepis ten odnosi się do nałożonego na powoda obowiązku powiadomienia pozwanego jeszcze przed zawarciem umowy ubezpieczenia o znanych powodowi okolicznościach, o które pytano w formularzu. Wskazano, że wobec czasowego zawieszenia produkcji ogrzewanej warzyw w obiekcie szklarniowym na mocy uchwały z dnia 27.10.2008r. powód był obowiązany ujawnić we wniosku inny rodzaj prowadzonej działalności niż „produkcja warzyw szklarniowych - pomidory i ogórki”, bowiem powód zaniechał prowadzenia działalności tego rodzaju. Oświadczenie powodowej spółki w przedmiocie aktywnego prowadzenia działalności sadowniczej w szklarniach pozwoliło na uniknięcie obowiązku dodatkowego zabezpieczenia obiektu i ewentualnie uiszczania wyższych składek na ubezpieczenie.

Podano, że powód nie kwestionował treści ogólnych warunków ubezpieczenia, co oznacza że mając pełną wiedzę co do obowiązku ustalenia indywidualnego zabezpieczenia nieużytkowanych obiektów i otrzymania potwierdzenia objęcia ich ochroną ubezpieczeniową, powód godził się na wyjęcie nieużytkowanych obiektów spod ochrony ubezpieczeniowej.

Uznano, że brak udzielenia informacji o wyłączeniu szklarni z użytkowania skutkuje wyłączeniem odpowiedzialności pozwanej spółki. Pozwany jest zwolniony z odpowiedzialności za skutki zdarzenia z dnia 14.02.2010r. z uwagi

na zatajenie przez powoda okoliczności, które miały wpływ na zwiększenie prawdopodobieństwa zniszczenia lub uszkodzenia konstrukcji szklarni.

Wskazano, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie również z uwagi na treść art. 815 § 3 k.c. Przyjęto, że nieudzielenie informacji o wyłączeniu szklarni z produkcji sadowniczej, stanowi przesłankę z art. 815 § 1 k.c. nie podania do wiadomości ubezpieczyciela wszystkich znanych okoliczności, o które on zapytywał. Naruszenie obowiązku podania takich okoliczności z mocy art. 815 § 3 k.c. zwalnia pozwaną spółkę od odpowiedzialności. W tym miejscu należy podkreślić, że pozwany nie miał obowiązku weryfikowania informacji podanych przez powoda we wniosku o ubezpieczenie w przedmiocie ustalenia czy w szklarniach rzeczywiście prowadzona jest uprawa warzyw.

Apelację od tego wyroku wniosła strona powodowa zaskarżając go w całości i podnosząc następujące zarzuty:

1.naruszenia prawa procesowego , a to: - art.230 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie mimo , iż pozwany nigdy nie zaprzeczył twierdzeniom powoda , że wiedział o wyłączeniu szklarni z produkcji; - art.232§1 k.p.c. poprzez uznanie , że powód wprowadził w błąd pozwanego, podczas gdy we wniosku powód w ogóle nie udzielał informacji na temat szklarni tylko na temat przedmiotu działalności spółki; 2.naruszenia prawa materialnego , a to art.815§1 k.c. poprzez uznanie , że powód miał obowiązek powiadomienia pozwanego o wyłączeniu szklarni z produkcji chociaż ten go o to nie pytał.

Wskazując na powyższe zarzuty powód wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu.

W piśmie procesowym z dnia 5 stycznia 2015r.(k.367 akt)powód wnosił o przesłuchanie w charakterze świadka Z. W. na okoliczność miejsca podpisania umowy ubezpieczenia szklarni.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył , co następuje.

Apelacja nie jest zasadna i dlatego nie mogła odnieść skutku.

Ustalenia faktyczne poczynione w sprawie Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za podstawę dla własnych rozważań.

Odnosząc się do zgłoszonego przez powoda w postępowaniu apelacyjnym wniosku dowodowego należy podkreślić , że pozew w niniejszej sprawie wpłynął do Sądu Okręgowego w Warszawie w dniu 27 czerwca 2011r., a więc w czasie obowiązywania przepisów regulujących odrębności w postępowaniu w sprawach gospodarczych. Zgodnie z brzmieniem ówczesnie obowiązującego przepisu art.479¹²§1k.p.c. w pozwie powód był obowiązany podać wszystkie twierdzenia oraz dowody na ich poparcie pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku postpowania, chyba że wykaże , że ich powołanie w pozwie nie było możliwe albo , że potrzeba powołania wynikała później. W tym przypadku dalsze twierdzenia i dowody na ich poparcie powinny były być powołane w terminie dwutygodniowym od dnia , w którym powołanie ich stało się możliwe lub wynikała potrzeba ich powołania. Powód obowiązkom tym nie sprostał w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji. Powołany wyżej przepis art.479¹²§1 k.p.c. został uchylony z dniem 3 maja 2012r.na mocy art.1 pkt.46 ustawy z dnia 16 września 2011r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2011 r., Nr 233 poz.1381), a zatem miał zastosowanie w postępowaniu pierwszoinstancyjnym w sprawie.

Okoliczność dotycząca miejsca podpisania umowy ubezpieczenia nie jest okolicznością nową w sprawie i nie było przeszkód aby dowód z przesłuchania w charakterze świadka Z. W. na okoliczność miejsca podpisania umowy ubezpieczenia szklarni został zgłoszony przed Sądem Okręgowym w Warszawie. Dlatego ten wniosek dowodowy został oddalony

Podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art.230 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie mimo , iż pozwany nigdy nie zaprzeczył twierdzeniom powoda, że wiedział o wyłączeniu szklarni z produkcji nie jest trafny. W twierdzeniach zawartych w pozwie powód podnosił ,iż pozwanemu znany był stan faktyczny szklarni w momencie pospisywania

umowy. Sąd Apelacyjny stwierdza , że odmiennie , niż to przedstawia skarżący w apelacji pozwany w odpowiedzi na pozew wypowiedział się co do tych twierdzeń i wyjaśnił i , że dopiero w toku postępowania likwidacyjnego ustalono , że szklarnia w 2009r. zostały wyłączone z użytkowania.

Także zarzut naruszenia - art.232§1 k.p.c. poprzez uznanie , że powód wprowadził w błąd pozwanego, podczas gdy we wniosku powód w ogóle nie udzielał informacji na temat szklarni tylko na temat przedmiotu działalności spółki – nie mógł odnieść skutku. Po pierwsze art.232 k.p.c. nie zawiera §1 i odnosi się ciężącego na stronach obowiązku wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów , z których wywodzą skutki prawne . Po drugie z treści zarzutu i jego uzasadnienia wynika, że prawdopodobnie nastąpiła oczywista omyłka pisarska i prawidłowo powinien zostać wskazany przepis art.233§1 k.p.c. Wbrew zarzutom strony skarżącej prawidłowe są ustalenia Sądu pierwszej instancji, że powód nie wykazał, iż pozwana w chwili podpisywania umowy wiedziała o wyłączeniu szklarni z produkcji, ani też że przedstawiciel pozwanej podpisując umowę w siedzibie powoda znał stan faktyczny obiektu. Trafnie uznano , że mimo ciężącego na powodzie obowiązku wykazania okoliczności dla niego korzystnych , zgodnie z dyspozycją art. 232 k.p.c. i art. 6 k.c. , powód obowiązkowi temu nie sprostał. Nie wnioskowano dowodów czy to z dokumentów czy też z zeznań świadków, które wskazywałyby, że pracownik pozwanego przed podpisaniem umowy ubezpieczenia przebywał w szklarniach powoda i miał świadomość, że zostały one wyłączone z produkcji sadowniczej. Wobec czasowego zawieszenia produkcji ogrzewanej warzyw w obiekcie szklarniowym na mocy uchwały z dnia 27.10.2008r. powód był obowiązany ujawnić we wniosku inny rodzaj prowadzonej działalności niż „produkcja warzyw szklarniowych - pomidory i ogórki”, bowiem powód zaniechał prowadzenia działalności tego rodzaju. Oświadczenie powodowej spółki w przedmiocie aktywnego prowadzenia działalności sadowniczej w szklarniach pozwoliło na uniknięcie obowiązku dodatkowego zabezpieczenia obiektu i ewentualnie uiszczania wyższych składek na ubezpieczenie. Z całą pewnością we wniosku takich informacji nie zawarto. Powód potwierdził , że zapoznał się z treścią ogólnych warunków. Treść § 5 ust. 15 ogólnych warunków ubezpieczenia wskazuje jednoznacznie, że obiekt wyłączony z eksploatacji podlega ubezpieczeniu wyłącznie w wypadku, gdy zostały ustalone indywidualne warunki zabezpieczenia obiektu i potwierdzono na piśmie ochronę ubezpieczeniową nieczynnego obiektu.

Jak już wcześniej ustalono powód nie wykazał, iż pozwana w chwili podpisywania umowy wiedziała o wyłączeniu szklarni z produkcji, ani też że przedstawiciel pozwanej podpisując umowę w siedzibie powoda znał stan faktyczny obiektu.

Ostatni z podniesionych przez apelującego zarzutów , a to zarzut naruszenia art.815§1 k.c. poprzez uznanie , że powód miał obowiązek powiadomienia pozwanego o wyłączeniu szklarni z produkcji chociaż ten go o to nie pytał – jest uzasadniony. Istotnie w okolicznościach sprawy przepis art.815§1 k.c. nie ma zastosowania. Uchybienie to jednak nie ma wpływu na prawidłowość rozstrzygnięcia. Prawną podstawę rozstrzygnięcia stanowią postanowienia zawartej między stronami umowy ubezpieczenia oraz ogólne warunki stanowiące integralną część tej umowy.

W tym stanie rzecz uznano , że zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie musiał się ostać , zaś apelacja powoda wobec braku uzasadnionych przyczyn nie mogła odnieść skutku

Mając to wszystko na uwadze, na podstawie art.385 k.p.c. orzeczono , jak na wstępie.

O kosztach postępowania apelacyjnego postanowiono zgodnie z treścią art.98 k.p.c. w związku z art.108§1 k.p.c. stosownie do zasady finansowej odpowiedzialności stron za wynik procesu.